

Şrek obrazyna ylham beren Moris Tiýäniň täsin hekaýaty

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Şrek obrazyna ylham beren Moris Tiýäniň täsin hekaýaty ŞREK
OBRAZYNA YLHAM BEREN MORIS TIÝÄNIŇ TÄSIN HEKAÝATY

Moris Tiýäni (Maurice Tillet) bular ýaly geňsi sypata öwren sebäp akromegaliýa keselidi.

Akromegaliýa eliňi we ýüzüňi göwräniň beýleki synalaryna garanda hakyky bolmalysyndan ulalmagyna sebäp bolýan hroniki keseldi.

Tiýe pälwan göreşçileriň biridi, emma 1946-njy ýylda Irwing Penn tarapyndan düşürilen suratda Tiýe jandara meňzänokdy.

Şular ýaly gorkunç ýüzi we elleri bilen jandara meňzeýändigini pikir edilse-de, göreniň kalbynda merhemete we ýakynlyga sebäp bolýan täsin duýgynyň döremegine sebäp bolmagy Tiýäniň az salymda bütün jemgyýetçiligiň halaýan adamyna öwürilmegine getirdi.

Tiýe indi jandar ýa-da şeytan ýaly sözler bilen däl-de, «perişde» ýaly ýatlanmaga başlandy.

Penniň düşüren suratlarynda meşhur amerikan modelýerasy Dorian Liniňem bolmahy Tiýäniň meşhurlygyny bütün dünýä ýaýdy.

Dorian Li we Moris Tiýe

1903-nji ýylyň 23-nji oktýabrynda Russiýanyň Ural daglarynyň eteginde ýerleşen posýolokda ýaşaýan fransuz maşgalasynda dünýä inen Tiýeniň iň uly arzuwy ökde aktýor bolmakdy.

On dört dili suwara biljek derejede intellektual şahs bolan «Şregiň» prototipi 17 ýaşynda kellesiniň we elleriniň göwresi bilen utgaşykly ösmeýändigini duýdy. Şeýle-de bolsa, arzuw-hyýallaryndan el çekmedik Tiýe bir ýandan hukuk boýunça bilimem aldy.

1917-nji ýylyň Oktýabr rewolýusiýasy Tiýäniň durmuşyndaky öwrülişik sepgidi boldy. Ýurtda emele gelen graždanlyk urşundan soň onuň maşgalasy Ýewropa gaçdy.

Pariž Tiýäniň durmuşynda öwrülişik nokady boldy. Sahnanyň gelşikli obrazy bolmagy arzuw edýän ýigit başdan geçiren keseli zerarly çeper filmlerdäki mahluksypat we ýaramaz adam obrazlarynyň gözlenýän adamy boldy.

Moris Tiýe

1937-nji ýylda başlan professional göreş karýerasy ajaýyp ýeňişlerden doludy. Fiziki daş keşbi bilen garşydaşlaryny psihologiki taýdan eýmendirýän Tiýe hiç ýeňilmeýärdi.

Onuň deňsiz-taýsyz ýeňişlerine bu gezek Gitler el gardy we uruş ýene Tiýäni tapdy.

1917-nji ýylda watanyňy terk eden Tiýe, Ikinji jahan urşy başlansoň, bu gezek Ýewropany terk etmeli boldy.

Onuň ABŞ-daky günleri garaşyşyndan has gowy başlady.

1942-nji ýylda göreş boýunça ABŞ-nyň çempiony boldy. Üstesine täsin ýüzi we elleri amerikanlara gorkunç görnenokdy. Gaýtam, Tiýäni amerikanlar diýseň gowy görýärdi.

Moris Tiýe

Tiýe mahabat žurnallarynyň sahabyny bezeýärdi we dürli komediýa filmlerinde oýnaýardy. Elbetde, ýaramaz adamyň obrazy gerek bolanda-da ýene Tiýäniň gapysyny kakýardylar.

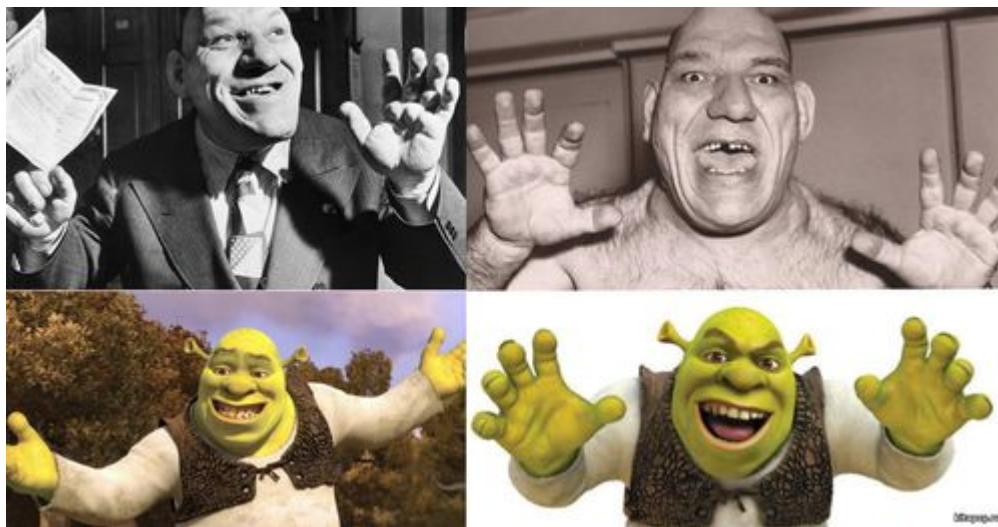
2001-nji ýylda görkezişe giren we bir nesliň hakydasyna siňen Şrek obrazyna Tiýäniň fiziki aýratynlyklary esas bolup hyzmat edipdi, emma çeper filmde diňe onuň fiziki aýratynlyklary ulanylmady.

Tiýäniň hakuky durmuşyndaky köp sanly aýratynlyk Şrekde filme goşulypdy.

Tiýe ýaşan ömründe, aýratynam Ýewropada mahluk hökmünde görüldi. A amerikanlar bolsa özüneçekiji we hoşniýetli ýüz sypaty bolansoň, amerikanlar oňa «perişde» diýýärdi.

Çeper filmde ýönekeý halk ýewropalylar hökmünde sypatlandyrylypdyr we gereksiz ýere Şrekden gorkmalary tankyt edilipdir.

Şeýle-de Şregi bagryna basyp garşylan we ony halas ediji perişde hökmünde gören ertekiniň gahrymanlary amerikanlardy.

Şol sanda Tiýe ömri ötinçä ýeke ýaşady.

Ol bu ýekeliginden hoşaldy, çünki hiç kim onuň daşky sypatyna geleň edenokdy, emma beýleki bir tarapdan Tiýe hem günüň ahrynda adamdy.

Tiýe ýaňy 51 ýaşanda, 1954-nji ýylyň 4-nji sentýabrynda Fransiýada ýüregagyry zerarly aradan çykdy.

«Şrek» animasion çeper filmindäki mahlugyň obrazyna esas bolup hyzmat eden Tiýäniň ýüzündäki simmetriýa we geňsilik «DremWorks» kinostudiýasynda köpleriň ünsüni çekensoň, şu obraza siňdiripdiler.

Mehmet Mazlum ÇELİK.

Penşenbe, 20.07.2023 ý. Geň-taňsy wakalar